

Комората апелира доверителите да ги следат објавите на Централниот регистар

Од годинава „бришењето по службена должност на фирмите“ е проширено, па сега тие се бришат и по основа на непотврдени податоци, неактивност или блокада по решение од УЈП за периодот 2013-2017 година, кога биле избришани речиси 40.000 фирми

Фирми што поседуваат имот, цели станбени згради, плацеви, машини, како и полни сметки со кеш, Централниот регистар ги брише како неактивни, бидејќи не пријавиле е-адреса или не доставиле годишна даночна пријава. Со тоа активни фирми, наместо да функционираат нормално на пазарот, стануваат фантоми - бирократски кошмар за доверителите, за банките, за извршителите и за сите партнери со кои соработуваат, бидејќи фактички тежат милиони, а во практика не постојат. Проблемот јавно излезе неодамна, кога Комората на извршители, банките, како и Управата за јавни приходи согледа дека претставува голем ризик Централниот регистар (ЦРМ) по службена должност да ги брише „неактивните“ фирми. Управата за јавни приходи веќе поведла иницијатива за измени на Законот за трговски друштва, а со такво барање излезе и Комората на извршители.

Причините поради кои една фирма може да биде избришана од Централниот регистар се банални - дека не пријавиле електронска адреса, не поднеле годишна даночна пријава, не го пријавиле или уплатиле основачкиот влог по една година од уписот. Но од годинава „бришењето по службена должност“ на регистарот се проширило, па сега фирми се бришат и по основа на непотврдени податоци, неактивност по решение од УЈП или како се блокирани во Управата. И тоа важи и за цел период од 2013 до 2017 година, кога под превезот на неактивност од списокот биле избришани речиси 40.000 фирми.

Сега во практика се потврдува девизата дека покрај сувото гори и суровото - како неактивни се прикажани фирми што работат нормално, тежат милиони, имаат активни бизнисни. Разговараме со банките, кои велат дека од Регистарот се избришани нивни редовни клиенти што имаат големи кредити за својот бизнис и навремено си ги намируваат ратите. Но со тоа што се бришат од Трговскиот регистар веднаш се менува статусот и стануваат ризични и правилата велат дека мора веднаш да го вратат целиот долг.

Ние дури правно им помагаме на наши клиенти како да ја водат постапката по бирократските лавиринти, бидејќи избришана фирма тешко се враќа пак во регистарот. Фактички тие се ликвидни, имаат големи имоти, редовно ги намируваат сите обврски и кон државата и кон банките и кон државата. Но бидејќи не доставиле е-адреса, или бидејќи сметководителката заборава да ја достави годишната даночна пријава, тие неправедно се избришани. Со тоа треба веднаш да се бришат целиот

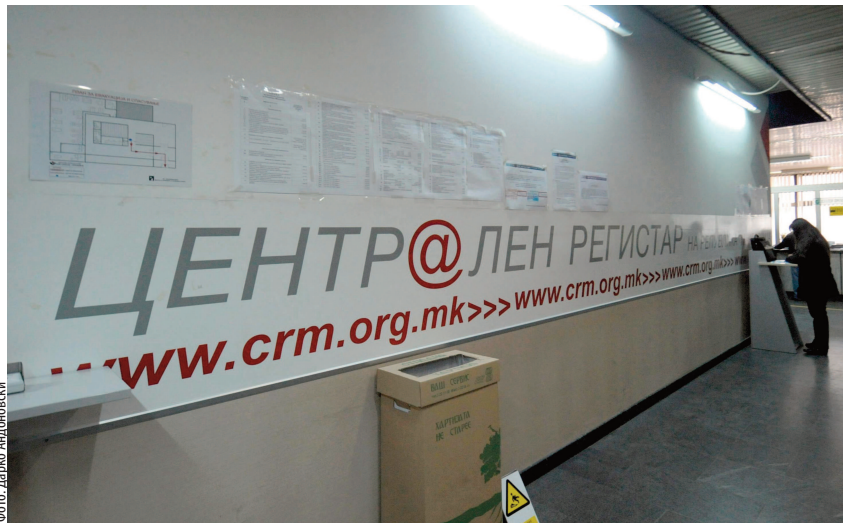

Фото: Дарко Андонески

износ на кредитот, се менува нивниот статус и преминуваат во категоријата ризични клиенти - објаснуваат банките.

Уште поголема главоболка, пак, ваквата практика предизвикува кај извршителите и доверителите што имаат побарувања од овие фирми. Извршителот по автоматизам мора да ја запре постапката за извршување, иако документите покажуваат дека избришаната фирма има и парина сметка и имот. А за да биде состојбата потрагачна, доверителот си останува и без парите што му ги платил и сега треба да ги плати и трошоците за целата постапка.

Според новиот закон за извршување, кој стапи во сила од почетокот на годинава, како последица од бришењето на правните лица, извршувањето се запира (за разлика од претходниот закон кога имаше прекин). Правните последици во овие случаи што се запрени одат по следниот редослед. Обврската доверителите да ги платат сите трошоци настанати до моментот на запирањето е првостепена. Роковите на застареност повторно течат и во случај ако таа фирма во одредена постапка биде евалуирано повторно активна во ЦРМ, доверителите ќе треба да поднесат ново барање за извршување, но веќе со ризик од аспект на роките на застареност. Проблемот што се јавува е тоа што доверителите имаат обврска да го следат јавниот повик на ЦРМ, со кој се повикуваат во рок од една година да поведат постапка за ликвидација односно стечај, но најчесто до-

верителите не се запознаени со ова право, па дознаваат за тоа дури откако фирмата ќе се избрише од ЦРМ, кога веќе е доцна. Бидејќи по сила на закон извршувањето кај нас се запира, а од друга страна бидејќи не поднеле предлог за стечај, односно ликвидација, побарувањата остануваат ненаплатени. По бришењето на фирмите по службена должност и запирање на извршувањето, се симнуваат блокадите на сметките и се бришат прилепешките на недвижниот имот, со што побарувањата паѓаат во ризик да останат ненаплатени - вели извршителот Гордан Станковиќ.

Тој објаснува дека последиците од пропуштање на рокот од една година за поведување стечајна постапка, имотот што го имаат овие фирми, по бришењето се распределува помеѓу содружниците односно акционерите на избришаните друштва. Па, по истекот на рокот, според оваа хибридна постапка на бришење по службена должност, иако некоја фирма е должник, а наедно има имот од кој може да се наплати, фирмата-должник за неподнесена е-адреса ќе се избрише, а побарувањата на доверителите ќе останат ненаплатени. Во исто време имотот на фирмата, како подвижен така и недвижен, државата ќе му го врати на основачот на фирмата. Ако, пак, тој не се распредели на содружниците во рок од една година за подвижниот, или во рок од десет години за недвижниот имот и паричните средства, тој станува имот на државата, без оглед што против овие фирми се воделе соодветни постапки за долг

и навремено се иницирало извршување и биле преземени дејства.

Со овој начин на бришење, поради формални причини, се остана простор во една легална постапка, на трошок на буџетот, да се избришат фирми-должници што свесно не ги уредуваат овие формални недостатоци спрема ЦРМ за да го избегнат плаќањето на долговите. За казнена одредба од ЗТД со која на овие основачи им се забранува во рок од три денови да основаат нова фирма, деновите Уставниот суд отвори постапка за оценување на нејзината уставност. Па, ако се оцени како неуставна, основачи што биле избришани и им бил распределен имотот, ќе можат повторно да основаат фирми. Сметам дека одредбите за бришење по службена должност на овие фирми што ЦРМ ги оценил како неактивни треба да се избришат од Законот за ЦРМ и да се предвиди постапка за присилна ликвидација, во која овластен ликвидатор би спровел постапка при која би се зело предвид дали таа фирма има долгови, но и дали има побарувања што од некои причини се ненаплатени, за да не се остана простор за злоупотреби на доверителите - истакна Станковиќ.

Проблемот го согледала и Управата за јавни приходи, која констатирала дека и активни фирми исчезнуваат од Регистарот. Управата бара конкретни предлози како да се реши проблемот и итна измена на Законот за трговски друштва.

Управата за јавни приходи врши анализа на правните лица и трговите поединци што Централниот регистар ги објавува за бришење, заради утврдување на даночните долгови на субјектите, како и заради утврдување на активност на субјектите како даночни обврзници (не/поднесува даночни пријави, има/нема вработени лица, не/поднесува МПИН-пресметки, има/нема фискален систем на опрема, регистриран готовински промет, резерва, основни средства, побарувања од доверители...). Во согласност со утврдените состојби, УЈП поднесува иницијатива до Централниот регистар за суспендирање на бришењето субјекти за кои утврдува дека се активни даночни обврзници што ги

исполнуваат даночните обврски, за кои може да се утврди непресметан и непријавен данок, за што, во согласност со Законот за Управата за јавни приходи, има вакво право да суспендира постапка за статусни измени или други промени над даночниот обврзник во трговскиот регистар - велат од УЈП.

Оттаму истакнуваат дека имајќи ги предвид ризичните по постапка на бришење субјекти по службена должност од страна на Централниот регистар на РМ, Управата за јавни приходи иницира и во тек е разгледување предлози за измени на Законот за трговски друштва.

Од Централниот регистар тврдат дека ја запознаваат законската процедура, а тие не можат да иницираат законски измени, туку за тоа се надлежни министерствата.

Централниот регистар објавува список на трговци-поединци и трговски друштва над кои спроведува постапка за бришење во согласност со Законот, поради тоа што не доставиле годишна сметка и финансиски извештај за последната деловна година до последниот работен ден од тековната година, не пријавиле упис на адреса на електронско сандаче за прием на писма, или, пак, ако по истекот на една година од објавувањето на уписот на веб-страницата на ЦРМ не го внеле/уплатиле основачкиот влог - објаснуваат од ЦРМ.

Податоците на Централниот регистар покажуваат дека од 2013 до 2017 година вкупно 36.935 фирми се бришени по службена должност, по различна основа.

Покрај трите наведени основи за бришење, од оваа година, во рамките на споменатиот период, од 2013 до 2017 година, субјектите се бришени по основа на непотврдени податоци, неактивни по решение од УЈП, блокирани во УЈП - информираат од Регистарот.

ЦРМ не располага со податоци дали фирмите активно работат или должат.

Оттаму истакнуваат дека тие немаат податоци за износ на долговина правни лица.

Како фирмата е во ликвидација, доверителите своите побарувања ги пријавуваат кај ликвидаторот, а ЦРМ нема информација за доверителите. Кај бришењата, доверителите само доставуваат известувања дали ќе водат постапка за стечај или за ликвидација - објаснуваат оттаму.

Од ЦРМ велат дека субјектите се бришат по различни основи за бришење: стечај, ликвидација, по службена должност, судска одлука.

Движниот имот на избришаните трговски друштва се распределува во рок од една година од денот на донесувањето на решението за бришење. Паричните средства и недвижниот имот се распределуваат во рок од десет години од денот на донесувањето на решението за бришење. Ако по истекот на овие рокови не дојде до распределба на имотот на друштвото, односно до распределба на новопројатен имот, тој се пренесува во сопственост на Република Македонија, со обврска движниот имот да се чува една година, а недвижниот имот и паричните средства десет години. Во овој рок основачите имаат право во судска постапка да ја докажуваат сопственоста на имотот и да бараат негово враќање - велат од ЦРМ.

КИРМ: Се дава законска можност доверителите да ги изиграат доверителите

- Ако се дозволи да се запираат извршувањата за овие субјекти, освен што се создава правна несигурност, истовремено се дава законска можност доверителите да ги изиграат правата на доверителите, со свесно неподнесување годишна сметка односно непријавување е-адреса, со што можат да настанат и ненадоствени штетни последици - велат од Комората на извршители.

Тие бараат веднаш да се пристапи кон изработка на предлог-иницијатива за измена и дополнување на Законот за трговски друштва.

- Во меѓувреме апелираме доверителите да ги следат објавите на ЦРМ, за кај овие фирми што им дол-

жат, а кои имаат имот да може во рамките на рокот да се поднесе предлог за отворање стечајна постапка, каде што би си ги предјавиле своите побарувања. Имено, со новиот закон за извршување се воведува и задолжително застапување од адвокат во извршна постапка во предмети со над 10.000 евра, па доверителите ќе осознаат за објавата и можноста за поднесување предлог за стечајна постапка преку своите полномошници. Извршителите немаат обврска да ги следат објавите на ЦРМ за фирми што се на листата за бришење, туку тоа е обврска на доверителите, односно нивните адвокати - велат од Комората.